

Delegationsbeslut om avslutande av utredning

Beslut

1. Utredningen som rör tre visseblåsarrapporter vilka behandlar oro kring nedan beskrivna frågor kopplade till en av kommunens leverantörer av elarbeten avslutas.
2. Chefen församhällsbyggnadskontoret uppdras att
 - a. Följa upp hur förbättring av rutiner för upphandlingar, avrop och förnyad konkurrensutsättning gjorts och hur det säkerställs att rutinerna följs i samhällsbyggnadskontorets verksamheter.
 - b. Följa upp hur översyn av rutiner och utbildningsinsatser gett avtryck i verksamheten.
 - c. Följa upp hur anmälningar av avvikelser från allmänheten hanteras vid samhällsbyggnadskontoret.

Uppföljningen ska rapporteras till undertecknad senast den 30 juni 2025.

Besluter signeras elektroniskt

Cynthia Runefjärd
Kommundirektör

Beskrivning av ärendet

Mellan den 2 och den 19 september 2022 inkom tre visselblåsarrapporter. Anmälningarna kommer från samma person. De behandlar sammanfattningsvis hur en namngiven leverantör, som arbetar med elinstallationer, fakturerar Tyresö kommun efter beställning av tjänster utifrån ingångna avtal, samt frågor kring hur tidigare anmälan behandlats av kommunen.

”Chef för samhällsbyggnadskontoret” och ”samhällsbyggnadschef” används i dokumentet synonymt (avser samma befattning)

Bedömning av personkretstillhörighet, relation till arbete och allmänintresse

Av 1 kap 2 § 1 stycket lag (2021:990) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden (visselblåsarlagen) framgår följande:

Lagen gäller vid rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang av information om missförhållanden som det finns ett allmänintresse, av att de kommer fram. Av 1 kap 8 § första stycket punkt 2 framgår att med rapporterade person avses den som i ett arbetsrelaterat sammanhang har fått del av eller inhämtat information om missförhållanden och rapporterar den och som tillhör någon eller några av följande personkategorier:

- a. arbetstagare,
- b. personer som gör en förfrågan om eller söker arbete,
- c. personer som söker eller utför volontärarbete,
- d. personer som söker eller fullgör praktik,
- e. personer som annars står till förfogande för att utföra eller utför arbete under en verksamhetsutövars kontroll och ledning,
- f. egenföretagare som söker eller utför uppdrag,
- g. personer som står till förfogande för att ingå eller ingår i ett företags förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan,
- h. aktieägare som står till förfogande för att vara eller som är verksamma i aktiebolaget, eller i. personer som har tillhört någon av personkategorierna ovan och har fått del av eller inhämtat informationen under tiden i verksamheten.

Vid bedömningen av om kriterierna är uppfyllda konstateras följande. Den ursprungliga anmälan gjordes av person som inte ingår i personkretsen, men

hon har förklarat att hon agerade ombud åt sin make. De senare inkomna anmälningarna är också underskrivna av honom.

Rapporteringen bedöms vidare ha skett i ett arbetsrelaterat sammanhang, då de gjordes av en el-leverantör och behandlar frågor kring hur kommunen behandlar frågor kring upphandling och fakturering av elarbeten som utförs åt kommunen. Frågan om vissa leverantörer eventuellt gynnas på kommunens bekostnad, bedöms vara av allmänintresse.

Innehållet i rapporterna

Den rapporterade personen beskriver att han och hans maka granskat leverantörens tjänster då de misstänker att kommunen inte får ta del av rabatter som tillhandahålls kunder. Paret har också ifrågasatt varför det inte finns något ramavtal på reservkraften. De beskriver ett tillfälle när en upphandling gjordes och villkoren var beskrivna på sätt som gjorde att ingen annan än den aktuella leverantören kunde uppfylla dem. De beskriver att de gjorde en anmälan om detta i maj 2022 och att ett möte då hölls mellan dem och tjänstepersoner på kommunen. I juni 2022 fick de ett brev från en advokatbyrå, där det anges att det paret angett till kommunen kan vara straffbart som förtal och att paret omedelbart måste upphöra med varje form av misskreditering av leverantörens verksamhet. De anför att mailväxling, även innehållandes interna mail, lämnats ut till leverantören, angående deras anmälan.

Paret uppger att de senare varit i kontakt med polisen som enligt deras uppgift uppmanat paret att göra en ny anmälan så att kommunen kan utreda om det förekommit några oegentligheter. Det framgår av bilaga till anmälan att visst arbetsmaterial lämnats ut från kommunen till leverantören i samband med att utredningen gjordes.

Anmälan tar upp namn på tjänstepersoner som agerat i sammanhanget och i senare anmälan tas också upp att det finns andra personer i kommunen som i sociala medier har kontakt med personer knutna till leverantören.

Handläggningen av ärendet

Inledande handläggning

Den rapporterade personen kontaktades i samband med att anmälan inkom den 2 september 2022, i första hand för att bekräfta att den inkommit och för att kontrollera personkretstillhörigheten. I och med att den sista anmälan inkom den 19 september inleddes den egentliga handläggningen av ärendet. Den rapporterade har inte begärt att få vara anonym men garanterats skydd för sina personuppgifter utåt i samband med utredningen.

Det gjordes inledande kontroller av vad som förekommit i samband med tidigare anmälan från paret. Det konstateras att anmälaren då uppgett att

leverantören fakturerar kommunen med för höga belopp och att förvaltningens utredning utmynnat i att kommunen inte ansåg att det fanns några brister i kommunens hantering. En upphandling hade dock redan gjorts om, på inrådan av upphandlingschef.

I början av oktober 2022 gavs uppdrag till Ernst & Young (EY) att i huvudsak undersöka om slutsatserna från tidigare utredning stämde, vilka uppgifter som lämnats ut om den rapporterade personen till leverantören och om det fanns privata kopplingar mellan leverantören och anställda i kommunen.

Rapport från Ernst & Young

Den utredning som gjordes av EY återrapporterades till Tyresö kommun den 23 januari 2023. Rapporten baseras bland annat på granskning av mejl, baserat på vissa sökord och på intervjuer med den rapporterade personen och flera medarbetare.

Av rapporten och uppföljande kontroll framgår att det inte finns något anmärkningsvärt att notera beträffande de personer som av den rapporterade ansågs ha vänskapskopplingar till leverantören. Faktureringen från leverantören till kommunen totalt hade dock överstigit angiven volym i ramavtalet på sätt som skulle kunna klassas som otillåten direktupphandling. Man fann brister i kommunens rutiner för bland annat förnyad konkurrensersättning.

En faktura befanns vidare felaktigt upprättad eftersom det (på uppmaning av medarbetare i kommunen) inte specificerats i denna att måltid ingått i en utbildning som leverantören anordnat. En medarbetare hade också vidarebefordrat meddelande där visselblåsaren begärt ut underlag av kommunen, till leverantören.

Baserat på detta lämnade EY följande rekommendationer:

1. Kommunen bör se över sin rutin för hur avrop ska ske i verksamheten, samt hur dessa ska dokumenteras. I dagsläget kan avrop ske över telefon och ofta utan prisuppgifter från leverantören. EY rekommenderar att en mall upprättas som alltid ska användas vid avrop, och att samtliga avrop sker formellt. Mallen bör innehålla information om åtminstone vad som avropas, tidsperiod för genomförande och pris.
2. Kommunen bör se över sin rutin för förnyad konkurrensutsättning, då detta inte utförts under det upphandlade ramavtalet. EY konstaterade att om kommunen ser över rutinen för avrop enligt

ovan, så bör det bli enklare att identifiera när förnyad konkurrensutsättning behöver ske.

3. Kommunen bör säkerställa att avtalsreferenser blir ett krav på leverantörsfakturor för att förenkla avtalsuppföljning. EY ansåg det vid sin granskning svårt att med säkerhet veta vilket avtal som en faktura ska kopplas till.
4. Kommunen bör efterfråga underlag från leverantören, för en utbildning som skedde i samband med julbord som anställda på Kommunen deltog på. Underlagen bör innehålla information om åtminstone vad utbildningen gick ut på, vad syftet var att kommunanställda deltog på utbildningen, samt vilka deltagare från Kommunen som deltog på utbildningen och julbordet

Uppföljning

Innehållet i rapporten följdes upp och nyckelfunktioner i kommunen kontaktades för förslag på åtgärder med anledning av det inträffade. I sammanhanget framkom det också att det fanns en inblandad med säkerhetsklassad befattning.

Det uppmärksammades inom ramen för kontakterna att ett arbete med förbättring av rutiner vid avrop och rutiner för förnyad konkurrensutsättning mm måste påbörjas. Överväganden gjordes i förhållande till de i rapporten förekommande personerna. Samtal angående kurs/julbord har förts med en medarbetare.

Kommunikation med tf. samhällsbyggnadschef, för överenskommelse om lämpliga åtgärder, har sedan fortsatt föras under hösten 2023. Utbildning till nyckelfunktioner på samhällsbyggnadskontoret med inriktning på upphandlingsregler, förtroendeskadligt beteende, offentlighet och sekretess samt vad det innebär att ha en säkerhetsklassad befattning kommer att hållas under mars 2023. Avsikten är att verktyg ska ges för att sprida kompetensen i verksamheten.

Föreslagna åtgärder

Utöver ovan beskrivna, redan påbörjade åtgärder föreslås följande:

Chefen för samhällsbyggnadskontoret uppdras att

- d. Följa upp hur förbättring av rutiner för upphandlingar, avrop och förnyad konkurrensutsättning gjorts och hur det säkerställs att rutinerna följs i samhällsbyggnadskontorets verksamheter.
- e. Följa upp hur översyn av rutiner och utbildningsinsatser gett avtryck i verksamheten.
- f. Följa upp hur anmälningar av avvikelser från allmänheten hanteras vid samhällsbyggnadskontoret.

Återkoppling till rapporterade personer

Återkoppling att ärendet inkommit och att utredning påbörjats har skett till rapporterad person i september 2022, i samband med att det också klargjordes vem som var rapporterad. Den rapporterade personen tillhör också den krets som EY hållit intervjuer med i samband med sin utredning.

Återkoppling kommer också att ske genom att detta beslut skickas till den rapporterade personen, som då ges tillfälle till muntlig återkoppling.

En prövning av barnets bästa har inte bedömts nödvändig då ärendet inte berör barn.

Handlingar som ingår i beslutet

Alla visseblåsrapporter med bilagor

Rapport från EY, med bilagor

Sammanställning av handläggningen, med bilagor

Delges

Den rapporterade personen

Kommunstyrelsen

Det här dokumentet är elektroniskt underskrivet. Var vänlig verifiera dokumentet på <https://e-sign.tyreso.se/verifiera>